

Opgave 1

Klassieke tragedie

Griekenland is lid van de Economische en Monetaire Unie (EMU). De Griekse overheid heeft zich al jaren rijk gerekend: haar economische cijfers blijken niet altijd betrouwbaar en de overheidsfinanciën hebben te lijden onder fraude en bureaucratie. Door te hoge overheidsuitgaven en door gevolgen van de kredietcrisis is in 2009 het begrotingstekort opgelopen tot 12,7% en de staatsschuld tot 120% van het bruto binnenlands product (bbp): veel hoger dan de normen in het stabiliteits- en groeipact (bron 1). Door de crisis lukt het vrijwel geen enkel land om zich te houden aan de strenge regels van dit pact. De overheidsfinanciën zijn in Griekenland ernstig uit balans, waardoor de stabiliteit van de euro gevaar loopt. De relatief hoge staatsschuld van landen zoals Griekenland heeft gevolgen voor de rente en de inflatie in deze landen en kan uiteindelijk zelfs de waarde van de euro onder druk zetten.

Gebruik bovenstaande tekst en cartoon.

- 1p 1 Citeer de zin uit bovenstaande tekst die het beste weergeeft wat bovenstaande cartoon wil uitdrukken.

De afspraak in het stabiliteits- en groeipact die voorschrijft dat het niet toegestaan is dat EMU-landen elkaar financieel bijstaan, is bedoeld om het risico op moreel wangedrag (moral hazard) van een EMU-land te verkleinen.

Gebruik bron 1.

- 2p 2 Noem de afspraak in het stabiliteits- en groeipact die het risico op moreel wangedrag van een EMU-land juist zou kunnen vergroten en leg dit verband uit.

Om te voorkomen dat de financiële problemen onbeheersbaar worden, zal Griekenland in snel tempo de staatsschuld moeten aflossen. De Griekse overheid zal daartoe overheidsuitgaven moeten beperken en overheidsinkomsten moeten verhogen. In 2010 heerst er twijfel op de financiële markten of Griekenland vanaf 2011 de staatsschuld en het begrotingstekort omlaag kan brengen in de richting van de EMU-afspraken.

- 3p 3 Maak van de onderstaande zinnen een juiste economische redenering. Griekenland heeft jarenlang zijn begrotingstekort ...(1)... voorgesteld dan het werkelijk was. Internationale beleggers vinden Griekse ...(2)..., die worden aangeboden om dit tekort te financieren, te riskant en vermijden ze. De door de Griekse overheid ...(3)... rente loopt snel op tot 7,25 procent, twee maal zo hoog als de rente die geldt voor de Nederlandse overheid. De gestegen rente voor nieuwe staatsleningen maakt het ...(4)... om te bezuinigen op de ...(5).... Kies uit:
- bij (1) hoger / lager
 - bij (2) aandelen / obligaties
 - bij (3) te betalen / te ontvangen
 - bij (4) meer noodzakelijk / minder noodzakelijk
 - bij (5) betalingsbalans / overheidsbegroting

Op ECONIEUWS.NL staat een weblog met twee reacties van Nederlanders op de vraag: Wat doen we met de Grieken?

De reactie van Tim:

"Laat Griekenland gewoon lekker failliet gaan. Ze hebben geprofiteerd van de voordelen van de EMU, hebben onjuiste informatie verstrekt en zijn er nooit voor gestraft. Griekenland vormt nog geen 5% van de economie van de EMU. Waarom moeten wij gaan betalen voor 'hun feestje'?"

Door het onverantwoorde gedrag van de Griekse overheid dalen de obligatiekoersen en komen onze pensioenen in gevaar.

Dat zit zo:

Sylvester is het niet met Tim eens. Hij reageert:

"Griekenland failliet laten gaan, onmogelijk. Een land blijft bestaan. De rente die Griekenland nu moet betalen voor leningen kan het nooit financieren zonder hulp. Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en de andere EMU-landen zullen Griekenland te hulp moeten schieten met leningen. Die worden verstrekt in ruil voor structurele hervormingen van de economie. Griekenland wordt onder toezicht gesteld van het IMF en Europa. Dat is voldoende straf.

Zonder structurele hervorming van de overheidsfinanciën zal Griekenland die leningen niet terug kunnen betalen en komt de stabiliteit van de euro in gevaar.

Dat zit zo:

Gebruik eventueel naar eigen inzicht bron 1 en bron 2.

- 3p 4 Kies één van de twee reacties: Tim óf Sylvester. Schrijf deze naam op en schrijf daarna het vervolg van de reactie, waarbij je de vetgedrukte zin uitlegt. Gebruik ongeveer 60 woorden.

Opgave 1

bron 1 het stabiliteits- en groeipact

Na de totstandkoming van de Economische en Monetaire Unie (EMU) in 1997 zijn tussen de deelnemende landen afspraken gemaakt die de stabiliteit (waardevastheid) van de euro moeten garanderen.

Enkele van deze afspraken zijn:

- het begrotingstekort mag niet meer bedragen dan 3% van het bbp;
- de staatsschuld mag niet hoger zijn dan 60% van het bbp;
- het is niet toegestaan dat EMU-landen elkaar financieel bijstaan;
- elk deelnemend land verplicht zich om regelmatig betrouwbare economisch-statistische informatie te geven aan de Europese Commissie;
- een land kan niet door de overige lidstaten uit de EMU worden gezet, maar kan wel vrijwillig vertrekken.

bron 2 uit een persbericht van de Eurogroep¹⁾

LUXEMBURG, voorzitter Jean-Claude Juncker: “Nu is het spel uit!”

“Het rapport dat Eurostat – het Europese statistiekbureau – deze week uitbracht over de statistische chaos die de Griekse overheid de afgelopen jaren heeft geproduceerd om EMU-landen om de tuin te leiden, is vernietigend. Dat de Griekse overheid uitgaven buiten de begroting hield om destijds lid te mogen worden van de EMU was al bekend. Het land kon door de euro meeliften op de lage rente die Noord-Europese landen op hun staatsleningen betalen. De Griekse overheid zelf geeft nu meer informatie over deze misleiding. De financiële markten reageerden direct door de rente voor Griekenland te verhogen.”

noot 1 De Eurogroep bestaat uit de ministers van Financiën van de EMU-landen.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.